

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Економіки підприємства та організації підприємницької діяльності
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка та стратегія розвитку підприємства»
(назва магістерської програми)

на тему:
УДОСКОНАЛЕННЯ ОПЛАТИ ТА СТИМУЛЮВАННЯ
ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ДП «МТП «ЮЖНИЙ»»

Виконавець:

студентка 2 курсу магістратури
факультету економіка та управління
підприємництвом

Чаплинська Олена Олегівна

_____
/підпис/

Науковий керівник:

д.е.н., професор

Янковий Олександр Григорович

_____
/підпис/

У сучасних умовах господарювання широкого значення набуває питання ефективності використання трудових ресурсів. Підвищенню ефективності функціонування будь-якого підприємства сприяє: достатня забезпеченість потрібними трудовими ресурсами, їх раціональне використання та високий рівень продуктивності праці.

Проблеми організації заробітної плати та формування її рівня лежать в основі соціально-трудова відносин, адже включають нагальні інтереси всіх учасників трудового процесу. Будь-які зміни в оплаті праці прямо чи опосередковано впливають на доходи всіх членів суспільства та найважливіші макроекономічні показники. Важливе значення приділяється питанню організації оплати праці ще й тому, що прогрес суспільства а також підприємств та організацій реалізується перш за все через зміцнення і розвиток особистих матеріальних стимулів, формою яких є заробітна плата.

Правильно організована оплата праці сприяє більш повному заохоченню працівників, і тим самим підвищенню ефективності виробництва на конкретному підприємстві. Величина заробітної плати значною мірою впливає на можливість працівника повноцінно відтворювати робочу силу.

Актуальність даної теми визначається тим, що організація праці – це постійно діючий фактор ефективності будь-якої діяльності взагалі і виробництва зокрема. У всі часи і у всіх сферах функціонування людини краще організована праця при рівній його техніко-технологічній оснащеності забезпечував досягнення більш високих результатів. Нормування праці є частиною організації праці, воно пов'язане з розробкою норм витрат праці в певних організаційно-технічних умовах і також направлено на забезпечення ефективної діяльності підприємств. Оплата праці – унікальна категорія з потужним внутрішнім потенціалом, який може виконувати як творчу, так і руйнівну роль в колективі і суспільстві.

Мета дослідження. Метою дипломної роботи є розгляд наукових засад оплати праці, визначення методичних підходів до оцінки впливу складових

фонду оплати праці на його загальний рівень та надання практичних рекомендацій щодо удосконалення оплати праці на підприємстві.

Завдання дослідження. Для досягнення поставленої мети були сформульовані та вирішені такі завдання:

- 1) дослідити сутність оплати праці на підприємстві;
- 2) проаналізувати сучасні системи оплати праці, визначити їх переваги та недоліки;
- 3) дослідити структуру фонду оплати праці на підприємстві;
- 4) проаналізувати специфічні риси діяльності портів в Україні;
- 5) проаналізувати основні фінансово-економічні показники діяльності ДП МТП «Южний»;
- 6) провести оцінку рівня оплати праці на ДП МТП «Южний»;
- 7) проаналізувати структуру фонду оплати праці 1 робітника;
- 8) надати підприємству ДП МТП «Южний» рекомендації щодо удосконаленню оплати праці.

Предмет дослідження – фонд оплати праці на промисловому підприємстві.

Об'єктом дослідження є структура фонду оплати праці промислового підприємства ДП МТП «Южний».

Наукова новизна дослідження: запропоновано дворівнева факторна модель оцінки впливу елементів фонду оплати праці одного робітника на його загальний розмір, яка дозволяє визначити не лише абсолютний розмір впливу фактору, а й його відносне значення.

Методологія дослідження. У процесі роботи використовувалися такі методи: спостереження, узагальнення, кількісно-якісний, системний і порівняльний аналіз, конкретизація, логічне узагальнення, статистичні методи вибірки й групування, а також індексний та факторний методи для дослідження ефективності оплати праці на підприємстві.

У процесі дослідження використано такі загальнонаукові методи пізнання: спостереження, порівняння, абстракції, індукції і дедукції,

вимірювання взаємозв'язків, поєднання аналізу та синтезу, узагальнення, а також спеціальні методи – статистичних групувань, методи економічного аналізу, економіко-математичні методи – для дослідження тенденцій розвитку морських портів України.

Всі розрахунки в дипломній роботі здійснені за допомогою комп'ютерної програми Microsoft Excel.

Інформаційна база дослідження. Теоретичною основою дослідження є матеріали навчальної й учбово-методичної літератури, праці вітчизняних і зарубіжних вчених-економістів з питань оцінки економічної безпеки підприємства, періодична преса, і навіть матеріали науково-практичних конференцій.

Інформаційно-статистичні джерела дослідження – матеріали Державного комітету статистики України, офіційна документація підприємства, дані бухгалтерського обліку і звітність ДП МТП «Южний», нормативні документи, аналітичні та статистичні матеріали.

Практичне значення результатів відображається в наданні рекомендацій підприємству ДП МТП «Южний» щодо удосконалення оплати та стимулювання праці. Впровадження рекомендацій, що надані у роботі спрямовані на удосконалення використання фонду основної оплати праці та покращення системи преміювання на підприємстві.

Публікації та апробація результатів дослідження. За результатами дослідження була видана стаття у «Науковому студентському віснику».

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (53 найменування). Загальний обсяг дипломної роботи магістра становить 103 сторінки комп'ютерного тексту, містить 24 таблиці та 9 рисунків. Обсяг основної частини роботи 85 сторінок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОПЛАТИ ПРАЦІ» розглянута сутність оплати праці, специфіка, державне регулювання та деякі правові аспекти оплати праці на підприємстві. Визначені види та форми оплати праці, зроблений аналіз переваг та недоліків цих систем. Розглянуто фонд заробітної плати, його структура та порядок планування.

У другому розділі «АНАЛІЗ ФОРМ ТА СИСТЕМ ОПЛАТИ ПРАЦІ ДП «МТП «ЮЖНИЙ» надана характеристика діяльності портів України, визначені основні аспекти діяльності ДП МТП «Южний», надана фінансово-економічна характеристика діяльності підприємства. У третьому підрозділі проведений аналіз витрат на оплату праці та оцінка ефективності оплати праці та зроблені відповідні висновки.

У третьому розділі «ШЛЯХИ ПОЛІПШЕННЯ СИСТЕМИ ОПЛАТИ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ» надані рекомендації щодо удосконалення використання фонду оплати праці на підприємстві за рахунок корегування штатного розкладу та посадових інструкцій та удосконалення системи оплати праці шляхом регулювання фонду преміювання.

ВИСНОВКИ

1. Заробітна плата – винагорода, розрахована, як правило, в грошовому вираженні, яку відповідно до трудового договору власник або уповноважений ним орган виплачує працівнику за виконану ним роботу.
2. Існує шість функцій заробітної плати: мотиваційна, відновлююча, стимулююча, статусна, регулююча, виробничо-часткова.

Існує п'ять систем оплати праці: тарифна система оплати праці, відрядна форма оплати праці, погодинна форма оплати праці, безтарифна система оплати праці, змішана система оплати праці.

3. Організація оплати праці на підприємствах передбачає забезпечення необхідного зростання заробітної плати при зниженні її витрат на

одиницю продукції і випереджаючого її зростання порівняно зі зростанням продуктивності праці; вдосконалення нормування праці; регулювання соціально-трудових відносин, створення рівних прав для працедавця та найманого працівника; вибір форм і систем оплати праці, доплат і надбавок до заробітної плати.

4. Структура фонду оплати праці має суттєвий вплив як на рівень ефективності використання фонду оплати праці, так й на рівень стимулювання праці.
5. Україна має благоприємні умови для розвитку морського транспорту, чим обумовлена велика кількість портів на території країни. Великі можливості має експорт морських транспортних послуг. У структурі вантажних морських перевезень значно переважають наймасовіші вантажі, які займають чільне місце і у структурі експортно-імпортних поставок України. Це руди чорних і кольорових металів, кам'яне вугілля, кокс, нафта і нафтопродукти, мінерально-будівельні матеріали та продукція сільського господарства.
6. За період з 2014 по 2017 роки чиста виручка від реалізації постійно зростає, за три роки відбулось збільшення доходу від реалізації продукції ДП «МТП «Южний» на 1074958 тис. грн., або, майже у 2 рази. Собівартість продукції зростає більшими темпами ніж чиста виручка від реалізації продукції, що є безумовно негативною тенденцією. Зміна обсягів доходу від реалізації продукції та собівартості реалізованої продукції обумовила й зміну валового та чистого прибутків. Рентабельність продажу за досліджуваний період значно покращується. Якщо у 2014 році показник становив 15%, до 33,2% у 2017 році.

Зростання обсягу обігових коштів на підприємстві пов'язане зі зростанням обсягу незавершеного виробництва (порт веде капітальне будівництво), зростанням дебіторських заборгованостей та накопиченням грошової маси у касах та на рахунках підприємства.

Середньорічна чисельність працюючих на підприємстві поступово зменшується.. Відповідно до зміни чисельності працюючих змінюється й показник продуктивності праці. У 2017 відбувається скорочення показнику продуктивності праці у порівнянні з 2016 роком на 22,4%, але ж в цілому за період продуктивність праці зростає на 85,5% або на 302,8 тис. грн. на особу.

7. Дослідження структури фонду оплати праці виявило суттєвий вплив на рівень оплати праці двох факторів: зростання рівня основної оплати праці (що певним чином обумовлено зростанням рівню мінімальної заробітної плати у країні) та зростання фонду преміювання (обґрунтованість останнього нам не вдалось встановити). Відповідно до цього зменшується показники ефективності використання фонду оплати праці: зменшується зарплато віддача та індекс випередження росту продуктивності праці над заробітною платою.
8. Захід спрямований на удосконалення використання фонду основної оплати праці, а саме перегляд штатного розкладу та посадових інструкцій, дозволить підприємству скоротити фонд основної оплати праці за рахунок приведення у відповідність розрядів робітників до розрядів робіт та економії чисельності працюючих за рахунок виявлення дублювання функцій.
9. Захід, що спрямований на покращення системи стимулювання праці, надасть можливість зекономити фонд оплати праці за рахунок регулювання розміру преміювального фонду та підвищення продуктивності праці у результаті впровадження система преміювання на базі КПС.

АНОТАЦІЯ

Чаплинська О.О., «УДОСКОНАЛЕННЯ ОПЛАТИ ТА СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ НА ПІДПРИЄМСТВІ ДП «МТП «ЮЖНИЙ»»

кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою «Економіка та стратегія розвитку підприємства»,

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2018 рік

Дипломна робота складається з трьох розділів. Предмет дослідження - фонд оплати праці на промисловому підприємстві. Об'єктом дослідження є структура фонду оплати праці промислового підприємства ДП МТП «Южний».

У роботі розглядаються теоретичні основи розглянута сутність оплати праці, специфіка, державне регулювання та деякі правові аспекти оплати праці на підприємстві. Аналіз фонду оплати праці одного робітника проведений з застосуванням факторних методів дослідження. Зроблено загальний аналіз діяльності підприємства ДП МТП «Южний» на підставі розрахованих економічних показників.

Пропонується підвищити ефективність використання фонду оплати праці на підприємстві ДП МТП «Южний» за рахунок корегування штатного розкладу та посадових інструкцій та удосконалення системи оплати праці шляхом регулювання фонду преміювання..

Ключові слова: оплата праці, система оплати праці, рівень оплати праці в Україні, аналіз структури фонду оплати праці на підприємстві, аналіз ефективності оплати праці на підприємстві.

SUMMARY

Chaplinskaya OO, "IMPROVEMENT OF PAYMENT AND LABOR STABILIZATION ON ENTERPRISE DEPARTMENT" ICE "YUZHNYI" »

Qualifying work for obtaining an educational master's degree in the specialty "Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges" under the master's program "Economics and Strategy of Enterprise Development"

Odessa National University of Economics

Odessa, 2018

This thesis consists of three sections. The subject of research: the wage fund at an industrial enterprise. The object of the research is the structure of the wage fund of the industrial enterprise of the State Enterprise MTP "Yuzhny".

The article deals with the theoretical foundations of the nature of remuneration, specificity, state regulation and some legal aspects of labor remuneration at the enterprise. Analysis of the wage fund of one worker was carried out using factor research methods. A general analysis of the activity of the enterprise of the state enterprise MTP "Yuzhny" is made on the basis of the calculated economic indicators.

It is proposed to increase the efficiency of the use of the labor remuneration fund at the Enterprise Yuzhnyi State Enterprise, by adjusting the staffing schedule and job descriptions and improving the remuneration system by regulating the bonus fund.

Key words: wages, labor remuneration system, wage level in Ukraine, analysis of the wage fund structure in the enterprise, analysis of the efficiency of labor remuneration at the enterprise.